Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

1. srpna 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Volný pohyb osob – Rovné zacházení – Směrnice 2004/38/ES – Článek 24 odst. 1 a 2 – Dávky sociálního zabezpečení – Nařízení (ES) č. 883/2004 – Článek 4 – Rodinné dávky – Vyloučení ekonomicky neaktivních státních příslušníků jiných členských států po dobu prvních tří měsíců pobytu v hostitelském členském státě“

Ve věci C-411/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Finanzgericht Bremen (finanční soud v Brémách, Německo) ze dne 20. srpna 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 2. září 2020, v řízení

S

proti

Familienkasse Niedersachsen-Bremen der Bundesagentur für Arbeit,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen, místopředseda, A. Arabadžev, A. Prechal, K. Jürimäe (zpravodajka), C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen a I. Ziemele, předsedové senátů, M. Ilešič, F. Biltgen, P. G. Xuereb a N. Wahl, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za německou vládu J. Möllerem a R. Kanitzem, jako zmocněnci,

– za českou vládu J. Pavlišem, M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

– za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi D. Martinem a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. prosince 2021,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72) a článku 24 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi S, občankou Unie pocházející z jiného členského státu než Spolkové republiky Německo, a Familienkasse Niedersachsen-Bremen der Bundesagentur für Arbeit (pokladna pro vyplácení rodinných přídavků pro Dolní Sasko a Brémy Spolkového úřadu práce, Německo, dále jen „pokladna pro vyplácení rodinných přídavků“) ohledně zamítnutí žádosti S o rodinné přídavky za dobu prvních tří měsíců jejího pobytu v Německu.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 883/2004

3 Článek 1 písm. j), k) a z) nařízení č. 883/2004 obsahuje pro účely tohoto nařízení následující definice:

„j) ‚bydlištěm‘ [se] rozumí obvyklé bydliště;

k) ‚pobytem‘ [se] rozumí dočasné bydliště;

[…]

z) ‚rodinnou dávkou‘ [se] rozumí všechny věcné nebo peněžité dávky určené k vyrovnání rodinných výdajů, s výjimkou záloh na výživné a zvláštních dávek při narození dítěte a při osvojení dítěte uvedených v příloze I.“

4 Pokud jde o osobní působnost uvedeného nařízení, jeho čl. 2 odst. 1 stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na státní příslušníky členského státu, osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky bydlící v některém členském státě, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé.“

5 Pokud jde o věcnou působnost tohoto nařízení, jeho čl. 3 odst. 1 stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na veškeré právní předpisy týkající se těchto oblastí sociálního zabezpečení:

[…]

j) rodinné dávky.“

6 Článek 4 nařízení č. 883/2004, nadepsaný „Rovnost zacházení“, stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, požívají osoby, na které se toto nařízení vztahuje, stejné dávky a mají podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci.“

7 Článek 11 tohoto nařízení stanoví takto obecná pravidla pro určení použitelných právních předpisů:

„1. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.

[…]

3. S výhradou článků 12 až 16 se:

a) na zaměstnance nebo osobu samostatně výdělečně činnou v členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;

b) na úředníka vztahují právní předpisy členského státu, kterému podléhá správní orgán, který jej zaměstnává;

c) na osobu pobírající dávky v nezaměstnanosti v souladu s článkem 65 podle právních předpisů členského státu bydliště vztahují právní předpisy tohoto členského státu;

d) na osobu odvedenou nebo znovu povolanou do vojenské nebo civilní služby v některém členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;

e) na jinou osobu, na kterou se nepoužijí písmena a) až d) vztahují právní předpisy členského státu bydliště, aniž jsou dotčena ostatní ustanovení tohoto nařízení, která jí zaručují dávky podle právních předpisů jednoho nebo více členských států.

[…]“

Nařízení (ES) č. 987/2009

8 Článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1), stanoví:

„1. Pokud existují rozdílná stanoviska institucí dvou nebo více členských států, pokud jde o určení bydliště osoby, na kterou se vztahuje základní nařízení, stanoví instituce vzájemnou dohodou střed zájmu dotyčné osoby, a to na základě celkového posouzení veškerých dostupných a významných informací o skutečnostech, které mohou zahrnovat podle okolností:

a) délku a nepřetržitost přítomnosti na území dotčených členských států;

b) osobní situaci dané osoby, včetně:
   i) povahy a konkrétních znaků všech vykonávaných činností, zejména místa, kde se činnost obvykle vykonává, stability činnosti a doby platnosti každé pracovní smlouvy,
   ii) rodinné situace dané osoby a jejích rodinných vazeb,
   iii) vykonávání jakýchkoli nevýdělečných činností,
   iv) v případě studentů zdroje jejich příjmu,
   v) situace týkající se bydlení dané osoby, zejména nakolik je toto bydlení trvalé,
   vi) členského státu, v němž je daná osoba považována za daňového rezidenta.

2. Pokud různá kritéria založená na příslušných skutečnostech, jak je uvedeno v odstavci 1, neumožní dotčeným institucím dosažení dohody, považuje se pro stanovení jejího skutečného místa bydliště za rozhodující záměr dotyčné osoby, jak se jeví z těchto skutečností a okolností, zejména pak z důvodů, které vedly dotyčnou osobu k tomu, aby se přestěhovala.“

Směrnice 2004/38

9 Body 9, 10, 20 a 21 odůvodnění směrnice 2004/38 uvádějí:

„(9) Aniž je dotčeno příznivější zacházení přiznané uchazečům o zaměstnání judikaturou Soudního dvora, měli by mít občané Unie právo pobytu v hostitelském členském státě až po dobu tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti mít platný průkaz totožnosti nebo cestovní pas.

(10) Při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Proto by právo pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků delší než tři měsíce mělo podléhat určitým podmínkám.

[…]

(20) V souladu se zákazem diskriminace z důvodů státní příslušnosti by se všemi občany Unie a jejich rodinnými příslušníky pobývajícími v některém členském státě na základě této směrnice mělo být v oblastech, na něž se vztahuje Smlouva, zacházeno stejně jako se státními příslušníky, s výhradou zvláštních ustanovení výslovně upravených Smlouvou a sekundárními právními předpisy.

(21) Mělo by však být ponecháno na rozhodnutí hostitelského členského státu, zda občanům Unie jiným než zaměstnaným osobám nebo osobám samostatně výdělečně činným a osobám, které získají tento status, nebo jejich rodinným příslušníkům, přizná sociální pomoc během prvních třech měsíců pobytu, nebo u uchazečů o zaměstnání během delšího období, nebo zda těmto osobám před nabytím práva trvalého pobytu přizná podporu při studiu, včetně odborné přípravy.“

10 Článek 6 této směrnice stanoví:

„1. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.

2. Odstavec 1 se použije také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a tohoto občana Unie doprovázejí nebo následují a kteří jsou držiteli platného cestovního pasu.“

11 Článek 14 odst. 1 uvedené směrnice zní takto:

„Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu uvedené v článku 6, dokud se nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu.“

12 Článek 24 této směrnice stanoví:

„1. S výhradou zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu. Právo na rovné zacházení se vztahuje i na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají právo pobytu nebo trvalého pobytu.

2. Odchylně od odstavce 1 není hostitelský členský stát povinen přiznat nárok na sociální pomoc v prvních třech měsících pobytu nebo případně během delšího období stanoveného v čl. 14 odst. 4 písm. b), ani není povinen přiznat před nabytím práva trvalého pobytu vyživovací podporu při studiu, včetně odborné přípravy, jíž se rozumí stipendia nebo půjčky na studium osobám jiným než zaměstnaným osobám, osobám samostatně výdělečně činným, osobám ponechávajícím si takové postavení a jejich rodinným příslušníkům.“

Německé právo

13 Ustanovení § 62 Einkommensteuergesetz (zákon o dani z příjmů), ve znění zveřejněném dne 8. října 2009 (BGBl. 2009 I, s. 3366) a pozměněném prostřednictvím Gesetz gegen illegale Beschäftigung und Sozialleistungsmissbrauch (zákon proti nelegálnímu zaměstnávání a zneužívání sociálních dávek, BGBl. 2019 I, s. 1066), který nabyl účinnosti dne 18. července 2019 (dále jen „EStG“), zní následovně:

„(1) [1]Nárok na rodinné přídavky pro děti ve smyslu § 63 má podle tohoto zákona každá osoba,

1. která má bydliště nebo obvyklý pobyt v tuzemsku

[…]

[2]K uplatnění nároku na rodinné přídavky podle odstavce 1 musí být oprávněný identifikován identifikačním číslem, které mu bylo přiděleno […]. [3]Pozdější přidělení identifikačního čísla má zpětný účinek na měsíce, v nichž jsou splněny podmínky uvedené v první větě.

(1a) [1]Pokud státní příslušník jiného členského státu Evropské unie nebo státu, na který se vztahuje Dohoda o Evropském hospodářském prostoru, zřídí své bydliště nebo obvyklý pobyt v tuzemsku, nemá v prvních třech měsících od zřízení bydliště nebo obvyklého pobytu nárok na rodinné přídavky. [2]Toto pravidlo neplatí, pokud prokáže, že mu v tuzemsku plynou příjmy ve smyslu § 2 odst. 1 první věty bodů 1 až 4, s výjimkou příjmů uvedených v § 19 odst. 1 první větě bodu 2. [3]Po uplynutí doby uvedené v první větě má nárok na rodinné přídavky, ledaže nejsou splněny podmínky stanovené v § 2 odst. 2 nebo 3 [Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (zákon o volném pohybu občanů Unie)], nebo jsou splněny pouze podmínky stanovené v § 2 odst. 2 bodu 1a zákona o volném pohybu občanů Unie, aniž předtím byla splněna další z podmínek stanovených v § 2 odst. 2 tohoto zákona. [4]Posouzení, zda jsou splněny podmínky pro nárok na rodinné přídavky podle druhé věty, spadá pouze do pravomoci pokladny pro vyplácení rodinných přídavků […]. [5]Pokud pokladna pro vyplácení rodinných přídavků v takovém případě žádost o rodinné přídavky zamítne, musí své rozhodnutí oznámit příslušnému cizineckému úřadu. [6]Pokud žadatel na základě padělaných či pozměněných dokladů nebo uvedením nepravdivých skutečností předstírá, že splňuje podmínky pro nárok na rodinné přídavky, informuje o tom pokladna pro vyplácení rodinných přídavků bez odkladu příslušný cizinecký úřad.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

14 Žalobkyně v původním řízení, S, je matkou tří dětí narozených v letech 2003, 2005 a 2010. V, její manžel, je otcem těchto dětí. Tito rodiče a jejich děti jsou státními příslušníky jiného členského státu než Spolkové republiky Německo.

15 V květnu 2015 požádala S poprvé pokladnu pro vyplácení rodinných přídavků o rodinné přídavky na své tři děti. Tento úřad žádosti vyhověl rozhodnutím ze dne 13. května 2015 a začal jí tyto přídavky pravidelně vyplácet, a to až do 3. června 2016. Toho dne uvedený úřad rozhodl, že ruší své rozhodnutí ze dne 13. května 2015, ukončil vyplácení uvedených přídavků S od května 2016 a požadoval po ní vrácení rodinných přídavků vyplacených za tento poslední měsíc. Toto rozhodnutí bylo vydáno v návaznosti na odhlášení S a jejích tří dětí z jejich adresy v Bremerhavenu (Německo), které provedl registrační úřad z moci úřední z důvodu, že jejich byt byl prázdný.

16 V prosinci 2017 podala S žádost o rodinné přídavky pro dvě ze svých tří dětí u Familienkasse Nordrhein-Westfalen Nord (pokladna pro vyplácení rodinných přídavků pro Severní Porýní-Vestfálsko sever, Německo), a uvedla v ní adresu v Herne (Německo). Dopisy zaslané tímto úřadem na uvedenou adresu se však vrátily odesílateli s poznámkou „adresát neznámý“. Rozhodnutím ze dne 1. srpna 2018 uvedený úřad žádost S zamítl z důvodu, že S nemá bydliště ani obvyklý pobyt v Německu.

17 Na konci října 2019 podala S u pokladny pro vyplácení rodinných přídavků novou žádost o rodinné přídavky pro své tři děti na období od 1. srpna 2019.

18 Pokladna pro vyplácení rodinných přídavků tuto žádost zamítla rozhodnutím ze dne 27. prosince 2019. Tento úřad konstatoval, že S, V a jejich děti měli v Německu bydliště od 19. srpna 2019, což je datum jejich příjezdu na území tohoto členského státu z členského státu jejich původu a jejich usazení se v bytě v Bremerhavenu (Německo). Uvedený úřad měl nicméně za to, že S během prvních tří měsíců po zřízení svého bydliště v Německu neměla žádné tuzemské příjmy. Tento úřad tedy rozhodl, že nesplňuje podmínky stanovené v § 62 odst. 1a EStG pro vznik nároku na rodinné přídavky za toto období.

19 Rozhodnutím ze dne 6. dubna 2020 pokladna pro vyplácení rodinných přídavků zamítla stížnost podanou S proti jejímu rozhodnutí ze dne 27. prosince 2019, čímž toto rozhodnutí potvrdila. Konstatovala, že S nevykonává výdělečnou činnost a že V vykonával v období od 5. listopadu 2019 do 12. prosince 2019 zanedbatelnou činnost.

20 S podala k předkládajícímu soudu, Finanzgericht Bremen (finanční soud v Brémách, Německo), žalobu, kterou se domáhá zrušení zamítnutí její žádosti o rodinné přídavky a toho, aby byla pokladně pro vyplácení rodinných přídavků uložena povinnost vyplatit rodinné přídavky za měsíce srpen až říjen 2019.

21 Podle předkládajícího soudu zaprvé rodinné přídavky spadají v Německu pod pojem „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004, ve spojení s jeho článkem 1 písm. z). Jsou totiž financovány nikoli z příspěvků příjemců, ale z daní. Jsou jim poskytovány na základě zákonem definované situace, nezávisle na příjmech a bez jakéhokoli individuálního a diskrečního posouzení osobních potřeb příjemců. Cílem těchto přídavků je kompenzace rodinných výdajů.

22 Zadruhé tento soud poznamenává, že § 62 odst. 1a EStG, který vzešel z legislativní změny, k níž došlo v červenci 2019, zachází rozdílně se státním příslušníkem jiného členského státu, než je Spolková republika Německo, který má bydliště nebo obvyklý pobyt v tomto členském státě, a s německým státním příslušníkem, který zřídí své bydliště nebo obvyklý pobyt na německém území po svém pobytu v jiném členském státě. Na základě tohoto ustanovení je totiž takovému státnímu příslušníkovi jiného členského státu, jako je S, odepřen v prvních třech měsících jeho pobytu nárok na rodinné přídavky, pokud neprokáže výkon výdělečné činnosti v Německu. Naproti tomu německý státní příslušník má již v těchto prvních třech měsících na tyto přídavky nárok, i pokud takovou činnost nevykonává.

23 V tomto ohledu předkládající soud poukazuje na to, že v návrhu zákona, jímž byl do § 62 EStG vložen odstavec 1a, vycházel německý zákonodárce z toho, že toto rozdílné zacházení je v souladu s unijním právem, jelikož umožňuje zamezit přílivu státních příslušníků jiných členských států, který by mohl způsobit nepřiměřenou zátěž pro německý systém sociálního zabezpečení. Toto rozdílné zacházení je kromě toho odůvodněno s ohledem na čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, jelikož vyplácení rodinných přídavků státním příslušníkům jiného členského státu než Spolkové republiky Německo, kteří v posledně uvedeném členském státě nevykonávají výdělečnou činnost, má na jeho veřejné finance stejný dopad jako poskytování sociálních dávek těmto státním příslušníkům. Uvedený zákonodárce se však v tomto návrhu zákona výslovně nezabýval případným dopadem článku 4 nařízení č. 883/2004. Konečně s odkazem na rozsudek ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království (C-308/14, EU:C:2016:436), německý zákonodárce odůvodnil toto nerovné zacházení nezbytností chránit finance hostitelského členského státu.

24 Zatřetí předkládající soud upřesňuje, že otázka, zda rodinné přídavky dotčené v původním řízení spadají pod pojem „sociální pomoc“ ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, je v právní nauce předmětem diskuse. Existuje zejména názor, že tyto rodinné přídavky nespadají pod uvedený pojem, ale představují jakožto „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 1 písm. z) tohoto nařízení, dávky sociálního zabezpečení v pravém slova smyslu, jelikož jejich poskytování není vázáno na test prostředků. Je pravda, že v takovém případě má v souladu s nařízením č. 883/2004 Spolková republika Německo pravomoc rozhodovat o podmínkách poskytování rodinných dávek státním příslušníkům jiných členských států, kteří mají bydliště v Německu, ale nevykonávají tam výdělečnou činnost. Toto nařízení však v článku 4 stanoví povinnost rovného zacházení, na základě které se musí na státní příslušníky jiného členského státu vztahovat stejné podmínky poskytování, jako jsou podmínky, které se vztahují na vlastní státní příslušníky. Toto nařízení neobsahuje žádné ustanovení umožňující takové rozdílné zacházení, jaké bylo zjištěno v projednávané věci.

25 V konečném důsledku závisí řešení sporu v původním řízení podle předkládajícího soudu na tom, zda je přímá diskriminace, kterou zakládá § 62 odst. 1a EStG, zakázána článkem 4 nařízení č. 883/2004, nebo zda může být odůvodněna na základě výjimky ze zásady rovného zacházení uvedené v čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38.

26 Za těchto podmínek se Finanzgericht Bremen (finanční soud v Brémách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být článek 24 směrnice [2004/38] a článek 4 nařízení [č. 883/2004] vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle níž státní příslušník jiného členského státu, který si zřídí v tuzemsku bydliště nebo obvyklý pobyt a neprokáže, že má v tuzemsku příjmy ze zemědělství nebo lesnictví, z podnikání, samostatně výdělečné činnosti nebo závislé činnosti, nemá po dobu prvních tří měsíců od zřízení bydliště nebo obvyklého pobytu nárok na rodinné dávky ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení [č. 883/2004] ve spojení s jeho čl. 1 písm. z), zatímco státní příslušník dotčeného členského státu, který se nachází ve stejné situaci, má na rodinné dávky ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení [č. 883/2004] ve spojení s jeho čl. 1 písm. z) nárok, aniž musí prokazovat tuzemské příjmy ze zemědělství nebo lesnictví, podnikání, samostatně výdělečné činnosti nebo závislé činnosti?“

K předběžné otázce

27 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 4 nařízení č. 883/2004 a článek 24 směrnice 2004/38 musí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které je občanu Unie, státnímu příslušníkovi jiného členského státu, který si zřídil obvyklé bydliště na území prvního členského státu a není ekonomicky aktivní, jelikož v uvedeném státě nevykonává výdělečnou činnost, odepřen po dobu prvních tří měsíců jeho pobytu na území tohoto členského státu nárok na „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 ve spojení s jeho čl. 1 písm. z), zatímco ekonomicky neaktivní státní příslušník uvedeného členského státu má na takové dávky nárok, a to i po dobu prvních tří měsíců po jeho návratu do tohoto členského státu poté, co na základě unijního práva využil svého práva pohybovat se a pobývat v jiném členském státě.

Úvodní poznámky

28 Zaprvé podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že status občana Unie je předurčen být základním statusem státních příslušníků členských států, umožňujícím těm státním příslušníkům, kteří se nacházejí ve stejné situaci, požívat stejného právního zacházení bez ohledu na jejich státní příslušnost, aniž jsou dotčeny výjimky, které jsou v tomto ohledu výslovně stanoveny (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31, a ze dne 15. července 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 62).

29 Všichni občané Unie se tedy mohou dovolávat zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti uvedeného v článku 18 SFEU, upřesněného v jiných ustanoveních Smlouvy o FEU, v článku 4 nařízení č. 883/2004 a v článku 24 směrnice 2004/38, ve všech situacích spadajících do oblasti věcné působnosti unijního práva. Tyto situace zahrnují mimo jiné výkon svobody pohybovat se a pobývat na území členských států přiznané článkem 21 SFEU, s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, body 32 a 33; ze dne 21. února 2013, N., C-46/12, EU:C:2013:97, bod 28, jakož i ze dne 15. července 2021, A (Veřejná zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, body 40 a 42].

30 Směrnice 2004/38 stanoví taková omezení a podmínky. Tato směrnice stanovila odstupňovaný systém, pokud jde o právo pobytu v hostitelském členském státě, který v podstatě přebírá fáze a podmínky formulované v jednotlivých nástrojích unijního práva a judikatuře, jež předcházejí této směrnici, a vede k přiznání práva trvalého pobytu (rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 38).

31 Pokud jde o první tři měsíce pobytu v hostitelském členském státě, kterých se jako jediných týká předběžná otázka, čl. 6 odst. 1 této směrnice stanoví, že občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu. Článek 14 odst. 1 uvedené směrnice toto právo zachovává, dokud se občané Unie a jejich rodinní příslušníci nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 39, jakož i ze dne 25. února 2016, García-Nieto a další, C-299/14, EU:C:2016:114, bod 42).

32 Občan Unie, i pokud není ekonomicky aktivní, má tudíž při dodržení podmínek uvedených v čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 14 odst. 1 této směrnice právo pobytu po dobu tří měsíců v členském státě, jehož není státním příslušníkem.

33 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že S pobývala během prvních tří měsíců svého pobytu v Německu legálně na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 14 odst. 1 této směrnice.

34 Zadruhé ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že spor v původním řízení se týká poskytování rodinných přídavků ve smyslu právních předpisů hostitelského členského státu tímto státem. V tomto ohledu je třeba připomenout, že dávky poskytované automaticky rodinám, které splňují určitá objektivní kritéria, pokud jde zejména o jejich velikost, příjmy a kapitálové zdroje, a to bez jakéhokoliv individuálního a diskrečního posouzení osobních potřeb, a jež jsou určeny k vyrovnání rodinných výdajů, je třeba považovat za „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1

písm. j) nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 1 písm. z) tohoto nařízení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 60, jakož i ze dne 21. června 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, bod 22).

35 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce rovněž vyplývá, že v případě rodinných přídavků dotčených v původním řízení tomu tak je, jelikož jsou poskytovány jejich příjemcům na základě zákonem definované situace, která je nezávislá na jejich osobních potřebách, a cílem jejich poskytování je nikoliv zajištění prostředků na živobytí, nýbrž vyrovnání rodinných výdajů.

36 Kromě toho je třeba připomenout, že čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 stanoví „kolizní normu“, která má určit vnitrostátní právní předpisy použitelné na pobírání dávek sociálního zabezpečení uvedených v čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení, mezi něž patří rodinné dávky, na které mají nárok všechny osoby jiné než osoby uvedené v čl. 11 odst. 3 písm. a) až d) uvedeného nařízení, to znamená mimo jiné osoby, které nejsou ekonomicky aktivní. Z použití tohoto pravidla vyplývá, že na posledně uvedené osoby se vztahují v zásadě právní předpisy členského státu jejich bydliště [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 63, a ze dne 15. července 2021, A (Veřejná zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, bod 45]. Podle čl. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 se pro účely tohoto nařízení pojmem „bydliště“ rozumí obvyklé bydliště dotyčné osoby.

37 V projednávané věci předkládající soud uvádí, že S a její rodina si zřídily své obvyklé bydliště na německém území v období tří měsíců dotčeném v původním řízení. Vzhledem k tomu, že S není ekonomicky aktivní, vztahují se na ni tedy podle všeho v souladu s čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 1 písm. z) a čl. 3 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení německé právní předpisy, pokud jde o poskytování rodinných dávek.

38 S přihlédnutím k těmto úvodním upřesněním je třeba určit, zda se ekonomicky neaktivní občan Unie, pokud je jeho pobyt legální na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 14 odst. 1 této směrnice, může pro účely poskytování rodinných dávek ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 1 písm. z) tohoto nařízení dovolávat zásady rovného zacházení s ekonomicky neaktivními státními příslušníky hostitelského členského státu, kteří se vrátí do tohoto členského státu poté, co využili svého práva pohybovat se a pobývat v jiném členském státě.

K výkladu článku 4 nařízení č. 883/2004 a článku 24 směrnice 2004/38

39 Jak vyplývá z bodu 27 tohoto rozsudku, položená otázka se týká výkladu jak článku 4 nařízení č. 883/2004, tak článku 24 směrnice 2004/38 v rozsahu, v němž tato dvě ustanovení upřesňují zásadu rovného zacházení ve své příslušné oblasti působnosti.

40 Vzhledem k tomu, že tato otázka souvisí zejména s určením působnosti čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, je třeba určit rozsah působnosti tohoto ustanovení, než bude posouzen rozsah působnosti článku 4 nařízení č. 883/2004.

K článku 24 směrnice 2004/38

41 Článek 24 směrnice 2004/38 v odstavci 1 stanoví, že všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, požívají v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu.

42 Zásada rovného zacházení tak svědčí každému občanovi Unie, jehož pobyt na území hostitelského členského státu splňuje podmínky stanovené uvedenou směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 69, jakož i ze dne 25. února 2016, García-Nieto a další, C-299/14, EU:C:2016:114, bod 38 a citovaná judikatura).

43 Článek 24 odst. 2 směrnice 2004/38 však stanoví ze zásady rovného zacházení výjimku, která se vztahuje na občany Unie, kteří pobývají na území hostitelského členského státu a nejsou zaměstnanými osobami, osobami samostatně výdělečně činnými, osobami zachovávajícími si takové postavení a jejich rodinnými příslušníky, když umožňuje tomuto státu nepřiznat nárok na dávky sociální pomoci, zejména během prvních tří měsíců pobytu (rozsudek ze dne 19. září 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 56 a citovaná judikatura).

44 Hostitelský členský stát se tedy může odvolat na výjimku uvedenou v čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 a odmítnout přiznat občanovi Unie, který využije svého práva pobývat na území tohoto členského státu, nárok na požadovanou sociální pomoc během prvních tří měsíců tohoto pobytu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. února 2016, García-Nieto a další, C-299/14, EU:C:2016:114, bod 43 a citovaná judikatura).

45 Je tudíž třeba určit, zda rodinné přídavky dotčené v původním řízení představují „sociální pomoc“ ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38.

46 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že pojem „sociální pomoc“ ve smyslu tohoto ustanovení odkazuje na všechny systémy pomoci zavedené orgány veřejné správy, ať již na celostátní, regionální nebo místní úrovni, k nimž se může uchýlit osoba, která nemá dostatečné prostředky na pokrytí základních potřeb ani svých, ani svých rodinných příslušníků, a která se v důsledku toho může během svého pobytu stát zátěží pro veřejné finance hostitelského členského státu, což by mohlo mít důsledky pro celkovou úroveň podpory, kterou tento stát může poskytnout (rozsudek ze dne 19. září 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 61, jakož i ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 63).

47 Jak přitom bylo uvedeno v bodě 35 tohoto rozsudku, rodinné přídavky dotčené v původním řízení jsou poskytovány nezávisle na individuálních potřebách jejich příjemce a jejich cílem není zajistit prostředky na jeho živobytí.

48 Jak konstatoval generální advokát v bodě 54 svého stanoviska, takové příspěvky tedy nespadají pod pojem „sociální pomoc“ ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38.

49 Za těchto podmínek je třeba ještě ověřit, zda, jak navrhla německá vláda ve svém písemném vyjádření, musí být čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 s ohledem na své *ratio legis* vykládán v tom smyslu, že pokud jde o poskytování jiných dávek než „sociální pomoci“ ve smyslu tohoto ustanovení, umožňuje hostitelskému členskému státu odchýlit se od rovného zacházení, které se musí v zásadě vztahovat na občany Unie, již legálně pobývají na jeho území na základě čl. 6 odst. 1 této směrnice ve spojení s jejím čl. 14 odst. 1.

50 Za tím účelem je třeba připomenout, že jakožto výjimka ze zásady rovného zacházení stanovené v článku 18 prvním pododstavci SFEU – přičemž čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38 je jen zvláštním vyjádřením této zásady – musí být odstavec 2 tohoto článku 24 vykládán restriktivně a v souladu s ustanoveními Smlouvy, včetně ustanovení týkajících se občanství Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. října 2013, N., C-46/12, EU:C:2013:97, bod 33, a ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 60).

51 Kromě toho podle ustálené judikatury je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 61 a citovaná judikatura).

52 Pokud jde předně o znění čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, nic ve znění tohoto ustanovení neumožňuje mít za to, že unijní normotvůrce zamýšlel tímto ustanovením umožnit hostitelskému členskému státu odchýlit se od zásady rovného zacházení, která se v zásadě musí vztahovat na občany Unie, již pobývají legálně na jeho území, pokud jde o jiné dávky než dávky sociální pomoci. Naopak, jak uvedl generální advokát v bodě 57 svého stanoviska, z uvedeného ustanovení jasně vyplývá, že se týká výlučně sociální pomoci.

53 Dále, pokud jde o normativní kontext článku 24 odst. 2 směrnice 2004/38, je třeba připomenout, že, jak vyplývá z bodu 31 tohoto rozsudku, čl. 14 odst. 1 této směrnice zachovává právo pobytu po dobu až tří měsíců, dokud se občan Unie a jeho rodinní příslušníci „nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu“. Tento článek 14 tak podporuje výklad, podle kterého je možnost odchýlit se na základě čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 od zásady rovného zacházení omezena na dávky sociální pomoci a nelze ji rozšířit na dávky sociálního zabezpečení.

54 Konečně tento výklad je v souladu s cílem čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, kterým je podle bodu 10 odůvodnění této směrnice zachovat finanční rovnováhu nikoli systému sociálního zabezpečení členských států, ale jejich „systému sociální pomoci“.

55 Z toho vyplývá, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 62 svého stanoviska, že výjimka ze zásady rovného zacházení stanovená v čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 se nepoužije na situaci, kdy občan Unie během prvních tří měsíců svého pobytu v hostitelském členském státě žádá nikoli o „sociální pomoc“ ve smyslu tohoto ustanovení, ale o „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 ve spojení s jeho čl. 1 písm. z).

K článku 4 nařízení č. 883/2004

56 Úvodem je třeba připomenout, že na ekonomicky neaktivního občana Unie, který přenesl své obvyklé bydliště do hostitelského členského státu, se v souladu s čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 vztahují právní předpisy tohoto členského státu, co se týče poskytování dávek sociálního zabezpečení.

57 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že cílem tohoto ustanovení je nejen zamezit současnému uplatňování několika vnitrostátních právních úprav na určitou situaci a z toho plynoucím komplikacím, ale rovněž zamezit tomu, aby osoby spadající do působnosti tohoto nařízení byly zbaveny ochrany v oblasti sociálního zabezpečení v důsledku neexistence právních předpisů, které by se na ně vztahovaly [rozsudky ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 64, a ze dne 15. července 2021, A (Veřejná zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, bod 46].

58 Nařízení č. 883/2004 nicméně nezavádí společný systém sociálního zabezpečení, ale umožňuje, aby nadále existovaly rozdílné vnitrostátní systémy, a jeho jediným cílem je zajistit koordinaci těchto systémů, aby byl zaručen účinný výkon volného pohybu osob. Cílem jeho ustanovení, jako je čl. 11 odst. 3 písm. e), tedy není vymezit hmotněprávní podmínky nároku na dávky sociálního zabezpečení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, body 65 a 67). Členské státy si tak ponechávají pravomoc určit ve

svých právních předpisech podmínky poskytování těchto dávek, musí však při výkonu této pravomoci dodržovat unijní právo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. dubna 2013, Jeltes a další, C-443/11, EU:C:2013:224, bod 59).

59 V tomto ohledu konkretizuje článek 4 nařízení č. 883/2004 zásadu rovného zacházení ve vztahu k občanům Unie, kteří v hostitelském členském státě vznášejí nárok na dávky sociálního zabezpečení uvedené v čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, A (Veřejná zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, bod 40].

60 Podle tohoto článku 4, nestanoví-li nařízení č. 883/2004 jinak, požívají osoby, na které se toto nařízení vztahuje, stejných dávek a mají podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu stejné povinnosti jako jeho státní příslušníci.

61 Jak přitom uvedl generální advokát v bodě 71 svého stanoviska, nařízení č. 883/2004 neobsahuje žádné ustanovení, které by hostitelskému členskému státu občana Unie, státního příslušníka jiného členského státu, který v prvním členském státě pobývá legálně, umožňovalo uplatňovat s ohledem na okolnost, že tento občan není ekonomicky aktivní, rozdílné zacházení s uvedeným občanem a vlastními státními příslušníky, pokud jde o podmínky poskytování „rodinných dávek“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení ve spojení s jeho čl. 1 písm. z). Článek 4 tohoto nařízení tudíž brání opatření, které zavádí takové rozdílné zacházení.

62 Je pravda, že Soudní dvůr již rozhodl, že nic nebrání tomu, aby poskytnutí dávek spadajících do působnosti nařízení č. 883/2004 ekonomicky neaktivním občanům Unie podléhalo požadavku splnění podmínek pro získání práva legálního pobytu v hostitelském členském státě podle směrnice 2004/38 (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. září 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 44; ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 83, jakož i ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 68).

63 Občan Unie pobývající na území hostitelského členského státu na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 14 odst. 1 této směrnice tam však pobývá legálně ve smyslu této směrnice, jak vyplývá z bodů 31 až 33 tohoto rozsudku.

64 Z toho vyplývá, že na takového občana Unie se vztahuje zásada rovného zacházení se státními příslušníky tohoto členského státu stanovená v článku 4 nařízení č. 883/2004, a to i v případě, že během prvních tří měsíců svého pobytu v uvedeném členském státě podle ustanovení směrnice 2004/38 zmíněných v předchozím bodě není ekonomicky aktivní.

65 Z výše uvedených úvah vyplývá, že ekonomicky neaktivní občan Unie, který na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s čl. 14 odst. 1 této směrnice pobývá na území jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, a který si na tomto území zřídil své obvyklé bydliště, se může v hostitelském členském státě dovolávat zásady rovného zacházení stanovené v článku 4 nařízení č. 883/2004 za účelem přiznání rodinných dávek ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení ve spojení s jeho čl. 1 písm. z).

66 Vzhledem k tomu, že článek 4 nařízení č. 883/2004 konkretizuje zásadu rovného zacházení v oblasti přístupu k takovým dávkám, je dále třeba posoudit, zda taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava uvedená v bodě 27 tohoto rozsudku, zakládá rozdílné zacházení odporující tomuto ustanovení.

K existenci rozdílného zacházení odporujícího článku 4 nařízení č. 883/2004

67 Právní úprava hostitelského členského státu, která občana Unie vylučuje z nároku na rodinné dávky ve smyslu nařízení č. 883/2004, přestože pobývá na území tohoto členského státu legálně na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s jejím čl. 14 odst. 1 a zřídil si tam obvyklé bydliště, protože uvedený občan je ekonomicky neaktivní, ačkoli tentýž členský stát poskytuje takové dávky svým vlastním státním příslušníkům, i když jsou ekonomicky neaktivní, jakmile se vrátí do tohoto členského státu poté, co na základě unijního práva využili svého práva svobodně se pohybovat a pobývat na území jiného členského státu, zakládá přímou diskriminaci tohoto občana.

68 Jak uvedl generální advokát v bodě 73 svého stanoviska a s ohledem na to, co bylo uvedeno v bodě 61 tohoto rozsudku, taková diskriminace nemůže být při neexistenci výjimky výslovně stanovené v nařízení č. 883/2004 odůvodněná.

69 Článek 4 nařízení č. 883/2004 musí být tudíž vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby hostitelský členský stát přijal takovou právní úpravu, jako je úprava uvedená v bodě 67 tohoto rozsudku.

70 Je však třeba zdůraznit, že ekonomicky neaktivní občan Unie, který se v hostitelském členském státě domáhá uplatňování zásady rovného zacházení zakotvené v tomto článku, pokud jde o podmínky poskytování rodinných dávek ve smyslu nařízení č. 883/2004, musí mít, podle čl. 2 odst. 1 tohoto nařízení ve spojení s jeho čl. 1 písm. j), v uvedeném členském státě po dobu prvních tří měsíců, během nichž má v tomto členském státě povolení k pobytu na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 2004/38 ve spojení s jejím čl. 14 odst. 1, zřízeno své obvyklé bydliště, a nikoliv pobývat tam dočasně ve smyslu čl. 1 písm. k) tohoto nařízení.

71 V tomto ohledu článek 11 nařízení č. 987/2009, nadepsaný „Prvky pro určení bydliště“, v odstavci 1 uvádí řadu skutečností pro účely určení členského státu, ve kterém dotyčná osoba bydlí. Odstavec 2 tohoto článku upřesňuje, že pojmem „bydliště“ ve smyslu nařízení č. 883/2004 je třeba rozumět „skutečné“ bydliště této osoby.

72 Kromě toho v souladu s judikaturou Soudního dvora pojem „obvyklé bydliště“ odráží především skutkovou otázku, kterou posuzuje vnitrostátní soud s ohledem na všechny okolnosti projednávaného případu. V tomto ohledu je třeba uvést, že podmínka, podle které takový občan Unie, jako je občan uvedený v bodě 70 tohoto rozsudku, musí přenést své obvyklé bydliště na území hostitelského členského státu, vyžaduje, aby projevil vůli skutečně si zřídit obvyklé centrum svých zájmů v tomto členském státě a aby prokázal, že jeho přítomnost na území uvedeného členského státu vykazuje dostatečný stupeň stability, který ji odlišuje od dočasného pobytu [obdobně viz rozsudek ze dne 25. listopadu 2021, IB (Obvyklé bydliště manžela – Rozvod), C-289/20, EU:C:2021:955, bod 58].

73 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět takto:

– Článek 4 nařízení č. 883/2004 musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které je občanu Unie, státnímu příslušníkovi jiného členského státu, který si zřídil obvyklé bydliště na území prvního členského státu a není ekonomicky aktivní, jelikož v uvedeném státě nevykonává výdělečnou činnost, odepřen po dobu prvních tří měsíců jeho pobytu na území tohoto členského státu nárok na „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení ve spojení s jeho čl. 1 písm. z), zatímco ekonomicky neaktivní státní

příslušník uvedeného členského státu má na takové dávky nárok, a to i po dobu prvních tří měsíců po jeho návratu do tohoto členského státu poté, co na základě unijního práva využil svého práva pohybovat se a pobývat v jiném členském státě.

– Článek 24 odst. 2 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že se na takovou právní úpravu nevztahuje.

K nákladům řízení

74 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které je občanu Unie, státnímu příslušníkovi jiného členského státu, který si zřídil obvyklé bydliště na území prvního členského státu a není ekonomicky aktivní, jelikož v uvedeném státě nevykonává výdělečnou činnost, odepřen po dobu prvních tří měsíců jeho pobytu na území tohoto členského státu nárok na „rodinné dávky“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení ve spojení s jeho čl. 1 písm. z), zatímco ekonomicky neaktivní státní příslušník uvedeného členského státu má na takové dávky nárok, a to i po dobu prvních tří měsíců po jeho návratu do tohoto členského státu poté, co na základě unijního práva využil svého práva pohybovat se a pobývat v jiném členském státě.

Článek 24 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že se na takovou právní úpravu nevztahuje.

Podpisy.